

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

เป็นที่ยอมรับกันว่าคนไทยเรานั้นเป็นชาติที่ชอบกวีนิพนธ์ มีนิสัยเจ้าบทเจ้ากลอน¹ ซึ่งแม้แต่ชาวต่างประเทศเองก็ยอมรับในลักษณะนี้ของคนไทย จนถึงกับกล่าวว่า "...คนไทยนั้นนิสัยเป็นกวีโดยธรรมชาติ... they are naturally poets."² ลักษณะความเป็นนักกลอนของคนไทยนั้นจะเห็นได้จากบทขับร้องต่าง ๆ เช่น เพลงกล่อมเด็ก เพลงเรือ เพลงเกี่ยวข้าว เป็นต้น หรือแม้กระทั่งคำสอน คติเตือนใจ ตลอดจนสำนวนไทยส่วนใหญ่ก็เป็นถ้อยคำที่มีสัมผัสคล้องจองทั้งสิ้น จากความเป็นชาตินักกลอนนี้เองที่ทำให้วรรณคดีของไทยส่วนใหญ่เป็นประเภทร้อยกรอง และมีอายุยืนนานกว่าประเภทร้อยแก้ว³

เจือ สตะเวทิน ได้ให้ข้อสังเกตอีกประการหนึ่งว่า "เป็นเพราะภาษาไทยของเราเป็นภาษาคอนกรีตโดยแท้ เรามีเสียงสูงต่ำ มีวรรณยุกต์เอกโท เรามีถ้อยคำมากสำหรับแสดงความหมาย ความเหมาะสมเหล่านี้เองที่ก่อให้เกิดวรรณคดีอันงดงาม"⁴ นอกจากนี้

---

¹เจือ สตะเวทิน, "การรักษาวรรณคดี", ชุมนุมทางภาษาไทย, (พระนคร : กรุงเทพมหานครพิมพ์, 2518), หน้า 94.

²Simon de la Loubere, The Kingdom of Siam (New York : Oxford in Asia Historical Reprints, 1969), p. 60.

³ม.ล.บุญเหลือ เทพยสุวรรณ, วิเคราะห์สรรพนามไทย (พระนคร : ไทยวัฒนาพานิช, 2517), หน้า 34.

⁴เจือ สตะเวทิน, เรื่องเดียวกัน หน้าเดียวกัน.

ยังให้ชอคิดไว้ดีกว่า

...วิธีการรักษาวัฒนธรรมคดียุคของชาติที่ควรก็คือ เราน่าจะแต่งโคลง ฉันท์ กาพย์ กลอนกันต่อไป แต่ไม่ว่าจะแต่งเป็นเรื่องขนาดยาวอย่างพระอภัยมณี เรา ควรแต่งเป็นข้อความสั้น ๆ... คนที่มีโอกาสและวุฒิปัญญาก็จะเจริญรอยตาม กวีบรรพบุรุษของเราต่อไปตามสติปัญญา ชาติไทยซึ่งเคยสืบสายกวีมาโดยลำดับ ก็สืบสายกันต่อไป ⁵

ทั้งนี้ก็เป็นความจริงตามที่ว่า

กวีฤๅแล้งแหล่งไทย	มีชุกทุกสมัย
คนคึกครื้นอยุธยา	
สินธุคู่สัจจมาจนา	โคตถกมฤคคา
คงคู่ป่าใหญ่ไพศาล	
สุรย์จันทร์คู่ศักดิ์จักรวาล	ราชาไชยชาญ
ประจำบำรุงกรุงศรี	
จันทร์สุรย์สุณสิ้นระวี	จึงสุณเมธี
กวีฤๅแล้งแหล่งไทย ⁶	

จากประเด็นต่าง ๆ ที่กล่าวมานั้น จึงเป็นข้อที่ชวนให้คิดว่า ... ควรจะได้มีการ ส่งเสริมให้มีการสร้างสรรค์งานเขียนคำร้อยกรองกันให้มากยิ่งขึ้น เพราะจากลักษณะ ความเป็นนักกลอนของคนไทยอีกทั้งลักษณะภาษาไทยก็เอื้อต่อการสนับสนุนอยู่แล้ว ดังนั้นใครเล่า ที่จะเป็นผู้มีบทบาทในเรื่องดังกล่าวออกไปเสียจากครูผู้สอนภาษาไทย ซึ่งเป็นคนสำคัญที่จะช่วย ส่งเสริม และสนับสนุนการแสดงออกทางด้านการเขียนได้มากที่สุด

⁵ เรื่องเดียวกัน, หน้าเดียวกัน.

⁶ กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ, หลักภาษาไทยประโยคมัธยมศึกษาตอนปลาย (พระนคร : คุรุสภา, 2515), หน้า 275.

การปลูกฝัง และส่งเสริมคุณค่าทางการศึกษาค่าประพันธ์ประเภทร้อยกรองเท่าที่เป็น
 อยู่เน้นมุ่งแต่เพียงการอ่าน หรือการท่องบทร้อยกรองจากหนังสือแบบเรียนที่กำหนดไว้เป็นส่วน
 ใหญ่ โดยเน้นหนักอยู่กับ การแปลความหมาย อธิบายคำศัพท์ เรียงลำดับเนื้อเรื่องเป็นสำคัญ
 ยิ่งไปกว่านั้น การที่ครูพยายามยึดเยี่ยคืบบังคับให้ ผู้เรียนท่องรัก ท่องชอบ ท่องชื่นชมในคุณค่า
 ของบทร้อยกรองที่ครูหรือหลักสูตรกำหนดให้ แทนที่จะเปิดโอกาสหรือนำผู้เรียนให้ เข้าถึง
 อรรถรสของร้อยกรองด้วยวิญญานกรวีที่แฝงอยู่ในตัวของเขาเอง เหล่านี้ล้วนเป็นสาเหตุที่ทำให้
 ผู้เรียนเกิดความไม่สนใจ ไม่รัก และไม่ชื่นชมในภาษาไทย ทั้งยังมองเห็นความละมุนละไม
 ในสำนวนภาษา ความไพเราะในรสแห่งวรรณคดี หรือความงามในบทร้อยกรองเป็นยาขมที่
 นำเบื่อหน่าย และอาจกลายเป็นสิ่งที่น่าเกลียดชังในที่สุด

การสอนค่าประพันธ์ประเภทร้อยกรองในโรงเรียนจึงไม่ควรมุ่งแต่จะให้ นักเรียน
 จำคำศัพท์ อ่านถูกต้อง หรือท่องขึ้นใจในบทประพันธ์ต่าง ๆ เท่านั้น เพราะรังแต่จะทำให้
 เด็กเกิดความเบื่อหน่าย หงุดหงิด และผิดหวัง อรรถรสแห่งภาษาที่ควรจะได้ก็จางไป
 ภาพพจน์จากจินตนาการก็ลบเลือน ความคิดคำนึงที่จะผลิออกมาในรูปแบบของสิ่งสร้างสรรค์
 ก็ค่อยไปกว่าที่ควรจะเป็น หากครูจะได้หาวิธีใด ๆ ที่จะกระตุ้นหรือเร้าใจให้สิ่งสำคัญทั้ง 3
 ประการหลังนี้โดดเด่นขึ้นมาได้ ก็เท่ากับได้ชื่อว่าเป็นผู้ปลูกเสกพรสวรรค์ซึ่งสงบนิ่งอยู่ในตัว
 เด็กให้โชนีช่วงขึ้นในจังหวะที่ถูกต้อง และงดงาม ผลงานด้านร้อยกรองของเด็ก คือการ-
 แสดงออกทางด้านความคิดสร้างสรรค์อย่างหนึ่ง ซึ่งแต่ละคนก็จะมีแนววิธีแตกต่างกันไปเป็น
 เอกลักษณ์เฉพาะตัว

โดยทั่วไปครูมักมีความคิดว่าการเขียนร้อยกรองนั้นเป็นเรื่องยาก ผู้ที่จะทำได้คือผู้ที่
 มีพรสวรรค์ หรือมีความสามารถเป็นพิเศษ โดยเฉพาะในเรื่องนี้เท่านั้น ครู
 จึงมักจะละเลยและไม่เห็นความสำคัญที่จะฝึกฝนหรือส่งเสริมงานเขียนประเภทนี้ ทั้ง ๆ ที่
 มีโอกาส ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าครูเคยมีประสบการณ์เดิมมาก่อนตั้งแต้อย่างเป็นเด็กว่าตนเองทำ
 ไม่ได้ และยังคงมีทัศนคติเช่นนี้จนกระทั่งมาเป็นครู นอกเหนือไปจากนี้ครูเองก็อาจไม่มีความ-
 สนใจ ไม่มีความถนัดในการสอนเรื่องนี้ จึงทำให้มองข้ามความสำคัญที่จะส่งเสริมและสนับสนุน

การเขียนค่านี้อาจกล่าว⁸ ถึงแม้ว่าในโรงเรียนบางแห่งจะมีการสอนเขียนคำร้อยกรอง อยู่บ้าง แต่ลักษณะการสอนนั้นก็แค่เพียงคัดแต่งคำร้อยกรองตามฉันทลักษณ์เท่านั้น หรือจะพูดได้ว่าเป็นการหาคำมากรอกให้เข้าตามรูปแบบของฉันทลักษณ์เท่านั้นเอง ยังไม่มีแรงจูงใจสูงพอที่จะทำให้ผู้เรียนเกิดความนิยมชมชื่นในการแต่งคำร้อยกรองด้วยตนเองบ้าง ซึ่งอาจเป็นเพราะวิธีการสอนหรือการฝึกไม่เร้าใจให้ผู้เรียนได้มีโอกาสแสดงออกในด้านความคิดสร้างสรรค์ทางร้อยกรองเท่าที่ควร⁹ ดังนั้นจึงอาจกล่าวได้ว่าผลสำเร็จของการสอนเขียนร้อยกรองนั้นขึ้นอยู่กับครูผู้สอนเป็นสำคัญซึ่งจะสามารถจัดประสบการณ์ให้กับผู้เรียนไม่ว่าจะเป็นด้านกาพย์ การพูด การอ่าน หรือการเขียนในใด ๆ ก็ตามอันจะช่วยส่งเสริมพัฒนาความคิด-สร้างสรรค์ทางคำร้อยกรองให้มากยิ่งขึ้น

การสอนเขียนร้อยกรองเท่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน มักจะเริ่มส่งเสริมกันมากในระดับชั้นมัธยมศึกษาเป็นต้นไป สำหรับเด็กในระดับประถมศึกษานั้นไม่ค่อยมีการส่งเสริมกันอย่างจริงจัง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะเหตุผลที่ว่า

1. การสอนเขียนร้อยกรองมิได้มีกำหนดไว้ในหลักสูตรหรือประมวลการสอนอย่างชัดเจน
2. ครูผู้สอนภาษาไทยในระดับประถมศึกษาอาจเห็นว่าเป็นเรื่องยากเกินไปสำหรับเด็ก จึงไม่คิดที่จะส่งเสริมหรือฝึกฝน โดยรอให้ไปเรียนอย่างจริงจังในชั้นโต
3. ครูเองก็ไม่ชอบ ไม่สนใจ และไม่ถนัดในการสอนเรื่องนี้ จึงเพียงแค่สอนเท่าที่สอนได้ เช่น เรื่องแผนผัง สัมผัส คณะ และรูปแบบของร้อยกรองบางชนิด เป็นต้น ครูบางคนพยายามสอนให้เด็กแต่งร้อยกรอง โดยการกำหนดหัวข้อเรื่องให้แล้วแต่งตามหัวข้อนั้น

⁸Larry D. Kenedy, Teaching the Elementary Language Arts. (New York : Harpers & Rows Publishers), p. 201.

⁹วรรณไวทยากร, "ข้อสังเกตเรื่องการสอนแต่งฉันทลักษณ์" วรรณคดีสาร, (8 มีนาคม, 2487), 81.

ซึ่งเด็กน้อยคนที่จะทำได้ เมื่อเด็กแต่งไม่ได้ครูก็เลยคิดว่าเรื่องนี้เป็นเรื่องยากเกินไป

4. ครูเห็นความจำเป็นของการฝึกทักษะการอ่าน และการเขียนให้สอดคล้องตามหลักสูตรที่กำหนดไว้ เพื่อให้การสอนครบถ้วนและเป็นไปตามที่จะวัดผลเวลาสอบ จึงไม่อยากจะเสียเวลากับการฝึกค่าน้อยกรองนัก

5. จากปัญหาสัมฤทธิ์ผลทางการเขียนของเด็กในชั้นประถมศึกษาที่อยู่ในระดับค่อนข้างต่ำยิ่งทำให้ครูเห็นว่า การส่งเสริมการเขียนร้อยกรองเป็นเรื่องที่ไม่มีความจำเป็นและไม่ได้ประโยชน์ เพราะเพียงแต่การเขียนร้อยแก้วหรือความเรียงธรรมดา ซึ่งไม่ต้องมีลักษณะพิเศษเช่นร้อยกรอง ทักษะในการเขียน การจัดลำดับความคิดของเด็กก็ยังคงต้องแก้ไขปรับปรุงอีกมาก หากให้มาเขียนบทร้อยกรองเข้าอีกจะยิ่งยุ่งยากหนักขึ้นไปอีก

6. ครูขาดแนวทางในการสอน ตลอดจนเครื่องมือ หรือแบบฝึกที่ใช้ประกอบการสอนในเรื่องนี้ เพราะยังไม่มีกรรวบรวมหรือจัดทำขึ้นเป็นระบบระเบียบที่แน่นอนและมีมาตรฐานที่วางใจได้

จากเหตุผลดังกล่าวมานี้เองที่ทำให้การสอนเขียนร้อยกรองในชั้นประถมศึกษายังไม่เป็นที่แพร่หลายนัก แต่อย่างไรก็ตามผู้วิจัยยังคิดว่าการแสดงออกในด้านความคิด ความสามารถทางคำร้อยกรองนั้นเป็นเรื่องที่ควรฝึกฝน ส่งเสริมและสนับสนุนให้กับเด็กในระดับประถมศึกษา โดยพยายามจัดประสบการณ์ที่เหมาะสมกับวัย และวุฒิภาวะของเด็กในระดับชั้นนั้น ๆ เพราะถ้าจะพิจารณาดูให้ดีแล้ว มีเหตุผลหลายประการที่เอื้อต่อการส่งเสริมการเขียนร้อยกรองได้คือ

ประการที่หนึ่ง โดยธรรมชาตินั้นเด็กมีนิสัยรัก ชื่นชอบในบทร้อยกรองเป็นทุนเดิมอยู่แล้ว ทั้งนี้เพราะคำร้อยกรองนั้นมีเสียงสัมผัสคล้องจองที่ฟังไพเราะ มีจังหวะที่เร้าใจคล้ายเสียงดนตรี และท่องจำได้คล่องปาก จากลีลาลักษณะดังกล่าวนี้ทำให้เด็กเกิดความสนุกสนาน และชอบคำร้อยกรอง ดังนั้นการสอนในสิ่งที่เด็กสนใจและชื่นชอบก็ย่อมทำให้เกิดการเรียนรู้ได้ง่ายและรวดเร็วขึ้น

ประการที่สอง ในชีวิตประจำวัน สภาพแวดล้อมรอบ ๆ ตัวเด็กทำให้เด็กคุ้นเคยกับลักษณะของคำร้อยกรองอยู่ตลอดเวลา เช่น ภาษาสำนวนไทย คำสอน คำขวัญ ตลอดจนคติพจน์ต่าง ๆ

ประการที่สาม หนังสือแบบเรียนหรือหนังสืออ่านประกอบวิชาภาษาไทยสำหรับเด็ก ส่วนใหญ่เป็นบทร้อยกรองมากกว่าร้อยแก้ว ทั้งนี้เป็นเพราะอ่านง่าย ไพเราะ และจดจำง่าย ดังนั้นแทนที่จะให้เด็กเพียงแต่เรียนรู้เฉพาะลักษณะหรือแผนผังของร้อยกรองจากหนังสือเพียงเท่านั้น ก็ควรจะได้มีการฝึกหัดการเขียนไปด้วย

ประการที่สี่ โดยสัญชาตญาณของความเป็นคนไทย เด็กไทยทุกคนย่อมมีสายเลือด กวีอยู่ในตัวเอง เป็นพื้นเดิมอยู่แล้ว เพียงแต่ถ้าได้รับการกระตุ้นหรือได้รับประสบการณ์ที่เหมาะสมทางด้านนี้และมีโอกาส เด็กก็จะสามารถสร้างสรรค์งานร้อยกรองออกมาได้โดยง่าย

จากความสำคัญของปัญหาดังที่กล่าวมาทั้งหมดนี้ ทำให้ผู้วิจัยคิดสร้างแบบฝึกเพื่อส่งเสริม การเขียนร้อยกรองสำหรับเด็กในระดับประถมศึกษาชั้น โดยจัดทำเป็นแบบฝึกสำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 แบบฝึกดังกล่าวจะเป็นแนวทางในการสอนเขียนร้อยกรองสำหรับครู และเป็นเครื่องมือ ในการฝึกเขียนร้อยกรองอย่างง่าย ๆ สำหรับเด็กในระดับชั้นนี้

ความมุ่งหมายของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ดังนี้ คือ

1. เพื่อสร้างแบบฝึกการเขียนแบบสร้างสรรค์ด้านร้อยกรองสำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4
2. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของครูภาษาไทยในระดับประถมศึกษาที่มีต่อแบบฝึกดังกล่าว

สมมุติฐานของการวิจัย

แบบฝึกการเขียนแบบสร้างสรรค์ด้านร้อยกรองเป็นแบบฝึกที่เหมาะสมที่จะนำไปใช้ประกอบการสอนเขียนร้อยกรองในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ตามความคิดเห็นของครูภาษาไทยในระดับประถมศึกษา

ขอบเขตของการวิจัย

1. แบบฝึกที่สร้าง ขึ้นนี้มุ่งที่จะฝึกให้นักเรียนเขียนบรรยายอย่างง่าย ๆ เท่านั้น ซึ่งได้แก่ คำคล้องจอง กลอนโบราณวรรคละสี่ กลอนสุภาพ และกลอนคอกสร้อย
2. ตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัยนี้เป็นครูที่สอนภาษาไทยในระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้น สังกัดกรมสามัญศึกษาที่จัดว่าเป็นโรงเรียนตัวอย่าง 50 คน และเป็นครูที่สอนภาษาไทยในโรงเรียนสาธิตสังกัดทบวงมหาวิทยาลัยของรัฐ และสังกัดกรมฝึกหัดครู 50 คน เฉพาะในกรุงเทพมหานคร
3. เกณฑ์การเลือกกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เลือกจากครูที่เคยสอนภาษาไทยในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 และประถมศึกษาปีที่ 4 เท่านั้น
4. ผู้วิจัยต้องการศึกษาเพียง เพื่อสร้างแบบฝึกการเขียนร้อยกรองสำหรับเด็ก และศึกษาว่าแบบฝึกนี้เหมาะสมที่จะนำไปใช้ได้นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยทั่วไปเท่านั้น ทั้งนี้โดยไม่คำนึงถึงองค์ประกอบอื่น ๆ ที่เป็นปัญหาทางการเรียนการสอนภาษาไทย เช่น การอ่านไม่ออก เขียนไม่ได้ เป็นต้น

ขอทดลองเบื้องต้น

1. แบบฝึกการเขียนร้อยกรองสำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 นี้ ใช้เกณฑ์การตัดสินคุณภาพของแบบฝึกจากความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิทางภาษาไทยซึ่งเป็นครูที่สอนภาษาไทยในระดับประถมศึกษา
2. การตอบแบบสอบถามความคิดเห็นของครูที่สอนภาษาไทยในระดับประถมศึกษา ทั้ง 100 คน ตอบตามความเป็นจริงทุกประการ

ความไม่สมบูรณ์ของการวิจัย

แบบฝึกที่สร้าง ขึ้นนี้แม้จะได้นำไปทำการทดลองกับนักเรียน เพื่อปรับปรุงแก้ไขก่อนที่จะนำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิตัดสิน แต่ก็ยังไม่ได้รายละเอียดที่แน่นอนพอที่จะสรุปได้ว่าแบบฝึกการเขียน

ร้อยกรองนี้จะมีประสิทธิภาพเหมาะสมกับนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ทั่วประเทศ
เพียงใด

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

1. แบบฝึกการเขียนแบบสร้างสรรค์ด้านร้อยกรองนี้จะช่วยส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์
ทางการเขียนของนักเรียนในชั้นประถมศึกษาปีที่ 4
2. แบบฝึกชุดนี้จะเป็นแนวทางสำหรับครูและผู้สนใจที่จะนำไปใช้ประโยชน์ต่อการสอน
เขียนร้อยกรองได้
3. การวิจัยเรื่องนี้จะเป็นการส่งเสริมและปลุกฝังให้เด็กไทยสนใจและรู้จักคุณค่าของ
ร้อยกรองยิ่งขึ้น
4. เป็นแนวทางในการวิจัยค้นคว้าเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอนภาษาไทยในระดับ
ประถมศึกษาในเรื่องอื่น ๆ ต่อไป

คำจำกัดความ

แบบฝึก คือ แบบที่ใช้ฝึกความเข้าใจ ฝึกทักษะต่าง ๆ และทดสอบความสามารถ
ของนักเรียนตามบทเรียนที่ครูสอน ว่านักเรียนเข้าใจและสามารถนำไปใช้ได้มากน้อยเพียงใด
ทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้เพิ่มเติมขึ้น แบบฝึกนอกจากจะสนองในด้านความรู้แล้ว ในด้าน
จิตใจแบบฝึกก็มีส่วนช่วยให้เด็กเกิดความสำเร็จ หากภูมิใจที่ทำได้ เกิดความสนุกสนาน
เพลิดเพลินในการทำ

การสร้างสรรค์ หมายถึง ความสามารถของบุคคลในการคิดหลายทิศหลายทาง เป็น
การคิดที่ก่อให้เกิดสิ่งต่าง ๆ ใหม่ ๆ ซึ่งความสามารถนี้ประกอบด้วย ความคิดแคล่วคล่อง
(Fluency) ความคิดยืดหยุ่น (Flexibility) และความคิดเริ่มแรก (Originality)

ร้อยกรอง หมายถึง คำประพันธ์ที่มีลักษณะข้อบังคับในการแต่งจำกัดจำนวนคำหรือ พยางค์ จำกัดความยาว มีการกำหนดเสียงสูงต่ำ เสียงหนักเบา เสียงสั้นยาว และ กำหนดสัมผัส จังหวะไว้อย่างแน่นอน ซึ่งหมายรวมไปถึงลักษณะร้อยกรองรูปแบบต่าง ๆ เช่น โคลง ฉันท์ กาพย์ กลอน ร่าย บทเห่ ลำนำ แมกระทั่งกลอนเปล่า (Blank Verse) อันเป็นร้อยกรองอิสระปราศจากฉันทลักษณ์ ต่างไปจากที่โบราณกำหนดไว้ ก็จัดรวมเป็นร้อยกรอง คว

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย